

Ministerie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. de heer mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

18 januari 2016

Betreft: Reactie PricewaterhouseCoopers op 1) consultatie besluit bekendmaking niet-financiële informatie door organisaties van openbaar belang en 2) consultatie besluit bekendmaking diversiteitsbeleid door beursvennootschappen

Geachte heer Van der Steur,

Onder verwijzing naar de openbare consultatie van het besluit bekendmaking niet-financiële informatie door organisaties van openbaar belang, alsmede de openbare consultatie van het besluit bekendmaking diversiteitsbeleid door beursvennootschappen, beide gepubliceerd op 11 november 2015, verstrekken wij u hierbij graag onze aanbevelingen ten aanzien van deze consultatiedocumenten.

Onze reactie op deze besluiten

PricewaterhouseCoopers (PwC) onderschrijft de reacties van de NBA en de AFM. PwC is ervan overtuigd dat voorliggende conceptbesluiten in essentie tegemoetkomen aan de groeiende maatschappelijke vraag naar grotere transparantie van het Nederlandse bedrijfsleven. Rapportage over niet-financiële informatie leidt samen met de controleverklaring van de accountant bij die informatie tot een beter antwoord op deze maatschappelijk steeds luider klinkende wens.

In deze brief doet PwC enkele concrete aanbevelingen voor uitbreiding van de rapportage over niet-financiële informatie.

1. Verwachtingen van de onderneming en gebruikers van de jaarrekening moeten op elkaar aansluiten

PwC constateert dat een groeiend aantal bedrijven jaarlijks een formele dialoog organiseert met belangrijke stakeholders, vanuit de wens niet enkel waarde toe te voegen voor klanten, maar ook voor de maatschappij in de breedte. Deze stakeholderdialoog leidt tot concrete feedback; wat wordt door stakeholders gezien en gewaardeerd, en wat kan beter? De stakeholderdialoog koppelt de verwachtingen van gebruikers van de jaarrekening aan de verslaglegging door de onderneming. In die keten speelt ook de accountant zijn rol, door zekerheid te verlenen over de juistheid van de gerapporteerde informatie. De toetsing door een externe accountant is daarbij van belang.

*Holding PricewaterhouseCoopers Nederland B.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam,
Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Daarnaast is van belang dat, in aanvulling op een hoeveelheid minimumvereisten, zorgvuldig wordt gedefinieerd welke aanvullende informatie al dan niet in het jaarverslag moet worden opgenomen. Ook hiervoor is de voornoemde stakeholderdialoog een instrument; onderwerpen die door stakeholders worden herkend als zijnde materieel, kunnen uit eigen beweging door de onderneming in de verslaggeving worden opgenomen. Deze onderwerpen kunnen, afhankelijk van de wensen van de stakeholders, in de loop der jaren verschuiven. Wat is in dat licht de ruimte binnen de richtlijn om te vertrouwen op de eisen vanuit het Global Reporting Initiative, waarin duidelijk wordt toegewerkt naar regelgeving die vraagt enkel te rapporteren over door stakeholders als materieel aangemerkte aspecten? Op die manier blijft de administratieve lastenverzwaring beperkt. Wel merken wij op dat van belang blijft dat informatie in samenhang kan worden beoordeeld in één bestuursverslag.

2. Aanbevelingen voor uitbreiding van rapportage over niet-financiële informatie

Wij staan voor de gemeenschappelijke uitdaging de vertrouwenskloof tussen maatschappij, accountants en bedrijfsleven blijvend te verkleinen. Diverse stakeholders hebben de afgelopen jaren gepleit voor aanvullende rapportageverplichtingen. Wij zien daarbij een aantal gemene delers die door een brede groep van stakeholders worden gedragen en die verder gaan dan de rapportageverplichtingen uit de voorliggende conceptbesluiten. De gemene delers die wij signaleren zijn rapportage over fraudepreventie en continuïteit. PwC beveelt aan middels voorliggende conceptbesluiten eveneens verplichtingen op te nemen ten aanzien van rapportage over deze drie onderwerpen.

2.1 Aanbevelingen

Concreet doen wij vijf aanbevelingen waarvan wij hopen dat zij al in voorliggende besluiten kunnen worden meegenomen:

- (i) Neem in het jaarverslag een rapportageverplichting op ten aanzien van fraude en continuïteit (artikel 391, lid 1 en 2 van het Burgerlijk Wetboek Boek 2). Daaronder wordt verstaan:
 - a. Opname in het jaarverslag van een beschrijving van frauderisico's en de wijze waarop deze zijn gemitigeerd.
 - b. Opname in het jaarverslag van een continuïteitsanalyse waarin in ieder geval een beschrijving wordt opgenomen van de relevante risico's die een bedreiging kunnen vormen voor strategie en continuïteit van de onderneming en de wijze waarop deze risico's worden gemitigeerd. Aanvullend een opsomming van de gehanteerde veronderstellingen bij de continuïteitsanalyse, waaronder de huidige verwachtingen van het bestuur rondom de te verwachte marktomstandigheden en de financiering van de instelling. Tot slot een analyse van het resultaat en de cash flow van het afgelopen jaar waarin de materiële eenmalige kosten en opbrengsten worden weergegeven (in lijn met de Britse voorschriften).
- (ii) Neem een rapportageverplichting op ten aanzien van het proces van waardecreatie dat inzicht geeft in de samenhang tussen 1) de materiële onderwerpen uit de stakeholderdialoog, 2) de strategie en 3) risico's en prestaties, waaronder de impact op de stakeholders. De richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) kunnen hierbij leidend zijn.

- (iii) Zorg ervoor dat de audit committee (in lijn met de Britse voorschriften) in haar verslag de voornaamste risico's en onzekerheden ten aanzien van het jaarverslag die zij heeft onderkend expliciet maakt en aangeeft dat die factoren zijn besproken met de externe accountant¹;
- (iv) Expliciteer het optreden van de accountant in de algemene vergadering en breid de scope van de controle uit naar het jaarverslag, met daarin rapportage over o.a. governance, beloning, duurzaamheid en de risicoparagraaf. Op die manier kan de accountant een actiever rol vervullen in de algemene vergadering.
- (v) Veranker het verschaffen van informatie door de raad van commissarissen (rvc) over de benoeming van en opdracht aan de accountant en de opvolging van de door de accountant gerapporteerde bevindingen en aanbevelingen.

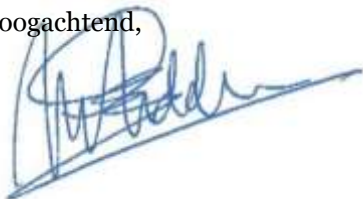
3. Tot slot

Vanuit de gedeelde wens het vertrouwen van de maatschappij in de verslaggeving van ondernemingen en instellingen te vergroten, verzoeken wij u de verplichting tot het geven van verantwoordingsinformatie in het jaarverslag uit te breiden, conform de aanbevelingen in deze brief. Op die manier wordt ook de maatschappij over deze onderwerpen geïnformeerd door ondernemingen *zelf* en kan de accountant hierover rapporteren en daarop worden getoetst.

Wij willen nogmaals benadrukken nut en noodzaak van voorliggende besluiten onomwonden te onderschrijven. Met voornoemde aanbevelingen hopen wij daaraan bij te dragen. Vanzelfsprekend zijn wij te allen tijde bereid onze zienswijze nader toe te lichten en met u mee te denken over praktische oplossingen.

Een afschrift van deze brief doen wij eveneens toekomen aan de minister en staatssecretaris van Financiën, de minister van Economische Zaken en de vaste commissies Veiligheid en Justitie, Financiën en Economische Zaken in de Tweede Kamer.

Hoogachtend,

drs. M. de Ridder RA
voorzitter PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

¹ Met betrekking tot good governance en fiscaliteit zie ook paragraaf III.5.4.e van de Nederlandse corporate governance code.